

Reviews and Annotations
Рецензии и анотации

БЪЛГАРСКИ ЕЗИК КАТО ЧУЖД ЗА СТУДЕНТИ МЕДИЦИ

Куцарова, А., Краевска, А., Дечев, Ив. & Андонова, М. (2018).
Български език за чужденци: Специализиран учебник за медици.
Пловдив: Сайпрес. 152 с. ISBN 978-954-92614-9-3

Иван П. Петров

Медицински университет – Пловдив

Учебникът по български език за чужденци, студенти по медицина, замислен първоначално да посреща нуждите на обучаваните студенти от втори курс медицина през английски в Медицинския университет – Пловдив, осъществява нещо, надхвърлящо институционалните предели, а именно – прекрочването на моноезичната стена, която повечето учебни помагала в тази дисциплина неволно създават. Вярно е, особено за съвременните езици, че пълното потапяне в изучавания език е, ако не напълно необходимо, то е достатъчно подпомагащо условие за овладяването му. Но един такъв подход е съпътстван с неотменното условие на подготвителен период, в който изучаваният език е приоритетна дисциплина като часове и натоварване. Ясно е, че при останалите случаи нуждата от език медиатор е неотменима, особено при началните нива на изучаване, а липсата му на практика превръща самостоятелната работа на студентите с пособието почти невъзможна. Особено изострено се усеща тази необходимост, когато става въпрос за терминологичен апарат, в който студентите навлизат обикновено във втори курс.

В този смисъл, въвеждането на английския като помощно средство при представянето на лексикалния материал според мен е повече от чудесно и

практично решение. Тук е моментът да се отбележи, че в някои случаи даденият английски еквивалент не е съвсем контекстуално подходящ или има нужда от малко повече обяснение или примери, но вярвам, че в едно бъдещо преиздаване тези дребни детайли ще бъдат доизгладени. Съсредоточаването върху лексикални ядра, обвързани пряко с професионалното ориентиране на обучаемите, смятам, че действа значително по-стимулиращо, отколкото общоезиковото навлизане в лексиката. Авторите са включили лексика, която е: 1. позната на студентите; 2. непосредствено обвързана с обучението им като медици; 3. визуално представена в презентациите, налични на мултимедийния диск, съпътстващ пособието. Вероятно тези фактори са взети предвид като подпомагащи по-бързото и ефективно усвояване на лексикалните и фразеологичните единици. Наблюденията от непосредствената работа с учебника също могат да потвърдят успешността на тази методика.

Намирам граматиката, представена в учебника, за достатъчна предвид нуждите на обучаемите. Представянето ѝ в схематичен вид е добро решение, а акцентът върху словообразуването е разбираем, макар и по-скоро щрихиран. Това избягване на обяснителните вторични текстове може да се приеме като акцентирание на по-интуитивното възприемане на разглежданите граматични единици, без студентите да се натоварват допълнително с металингвистичния терминологичен апарат, от който те практически не се нуждаят. Показани са обзорно фонетичните промени, съпътстващи образуването на множественото число и прилагателните имена. Разгледани са наставките за образуване на съществителни и прилагателни имена, както и на сложни думи в контекста на анатомичната и клиничната терминология. Специално внимание е обърнато на винителните и дателните форми и тяхната функционална употреба при конструкции от болничната среда („Лошо ми е“, „Боли ме“, „Спи ми се“). Предвид бъдещата комуникация на студентите с пациенти по време на клиничната практика, съвсем разбираемо е включването на трансформации от пряка в непряка реч. Разгледани са и сегашните деятелно и страдателно причастие, които често намират употреба в специализираните текстове от научния стил.

Представените граматични единици, вече усвоени в предишните етапи на курса, са добре обиграни в упражненията. Те са условно разделени на 4 модула, съответстващи на четирите умения, които един езиков курс трябва да покрие – четене, говорене, писане и слушане. Ще разгледам всеки един от тези модули накратко поотделно, като започна от последния.

Слушането с разбиране често представлява една от най-големите трудности за обучаемите по чужд език. Тук се намесват допълнителни фактори на средата като: качество на записа, дикция на лекторите, скорост на говора, яснота на произношението, акустични качества на помещението, в което записът се възпроизвежда, и др. При представените в отделен диск аудио записи

качеството е доста добро, дикцията на лекторите е ясна, може би в някои от текстовете скоростта би било добре да е малко по-ниска, но от друга страна, е възможно при някои групи студенти това да не представлява проблем. За особено добро решение намирам това, че упражненията в модулите за слушане са еднотипни. Според мен това е по-скоро в помощ на обучаемите, които по този начин тренират и подобряват техниките си за слушане и разбиране, за извличане на информация и пр. Разбира се, би могло да се твърди и обратното – а именно, че повтарянето на еднотипни упражнения развива само една страна от уменията за слушане. Но предвид ограничения хорариум и натовареността на студентите, смятам, че е по-добре да се наблегне на усъвършенстването на по-стриктно затворена група умения, вместо да се минава през различни и по-широкообхватни упражнения.

По подобен структурен начин са конструирани упражненията и в останалите модули. В този за писане се набляга основно на лексиката и граматиката, ориентирани в ситуационния контекст на тематиката, разглеждана в урочната единица. Особеното внимание, отделено на синонимията и антонимията, е разбираемо, макар и според мен да представлява все още немалка трудност за обучаемите на този етап, като често те са неспособни да се справят без намесата на преподавателя. Много добро решение тук е отделянето на специални секции в края на учебника, представящи синонимни и антонимни двойки, което авторите са предоставили, правейки по този начин самостоятелната работа на студентите възможна.

Модулите за четене следват зададения модел на еднотипни упражнения, при които се тренират определени умения на студентите (затворени въпроси, вярно/грешно и пр.). Тук е важно, при следващо издание, да се дороботят някои лексикални единици и изрази, най-вече по-специализирани, за които е необходимо да се подадат добри, контекстуално определени, еквиваленти, може би не в речника, а в отделно каре отстрани на текстовото поле.

В модулите за говорене се набляга най-вече на ситуационното реагиране на студентите, които трябва да създават диалози при зададени параметри. Този подход е добър от гледна точка на въвлечането на обучаемите в процеса на създаване на речеви изявления, а би могъл да се ползва и в групови дейности с повече от един участник.

Не на последно място, като интегрална част от книжното тяло трябва да се спомене и мултимедийният диск, в който освен аудиозаписи на диалозите и упражненията за четене се намират и презентации на всяка урочна единица заедно с лексиката. Тук особено полезна е намесата на езика медиатор, който се съчетава добре с чисто визуалното презентирание на лексикалните единици. Повечето тематични кръгове за всеки урок съответстват на пряката необходимост на студентите от този етап на обучението им – човешкото тяло (телесни кухини, вътрешни органи, устройство), посещение при лекар

(разговор по телефона, посещение в кабинет, на преглед), респираторни заболявания (наименования и симптоми), травми (видове, симптоми и лечение), остри и хронични заболявания (тук особено внимание е отделено не на по-обща заболявания, а специфично на урологични патологии и кръвно налягане), снемане на анамнеза.

В заключение, мога само още веднъж да потвърдя положителното си мнение за разглежданото учебно пособие. Смятам, че работата с него ще бъде полезна както за преподавателя, така и за студентите.

BULGARIAN AS A FOREIGN LANGUAGE FOR STUDENTS IN MEDICINE

Kutsarova, A., Kraevska, A., Dechev, Iv. & Andonova, M..(2018). *Balgarski ezik za chuzhdentsi: Spetsializiran uchebnik za meditsi*. Plovdiv: Saypres. 152 s.
ISBN 978-954-92614-9-3

✉ **Dr. Ivan P. Petrov**

Department of Languages and Specialized Training
Medical University Plovdiv
15A, Vasil Aprilov Blvd.
4002 Plovdiv, Bulgaria
E-mail: ivan.petrov.ae@gmail.com